

SULEYMAN DEMIREL
UNIVERSITY

Қазақ тілінің тарихи грамматикасы

Тексерген: Мұхамади
Қ.

Орындаған:
Жантаева А.

Қоңыр аш

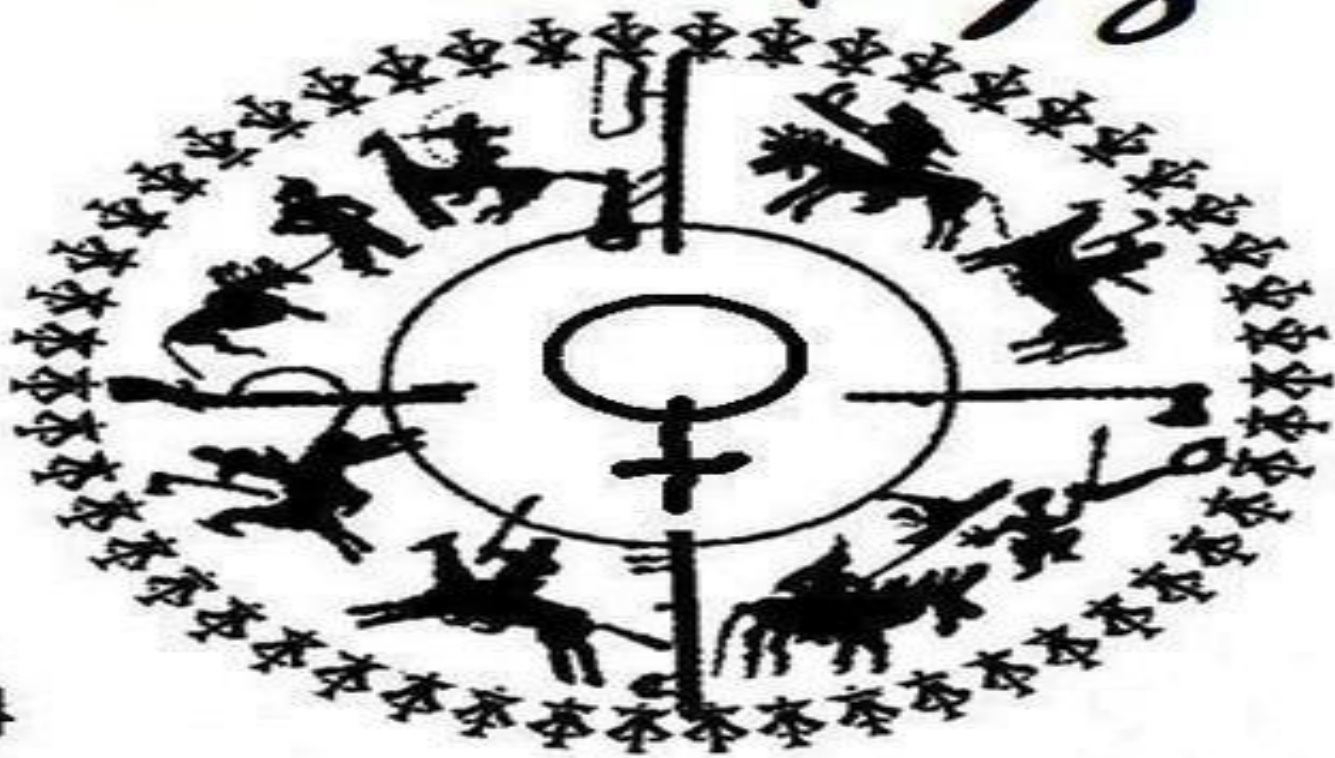
• **Қоңырат** - Қоңыр + *ат*(көптік жалғау).

• Орта жүзге кіретін ру.

• Тарихи деректерде "Қоңғырат", "Оңғырат", "Қоңғила" деген атаулар кездеседі. Тарихи мекені Моңғолия жерінде. Қазір қоңыраттар көбінесе Қазақстанның

оңтүстігі, Қарақалпақстан, Өзбекстан жерінде тұрады

Yrre Hys

Dyran

- Дулат, Дулу, Дулуғ, Далу, Далуғ, Доғлат - қазақ халқын құраған ежелгі түркі тайпаларының бірі
- Олардың ішіндегі ең жиі ұшырайтыны – **дулу** (қытай жылнамасы бойынша). Оны кейбір зерттеушілер **тулақ** (*tug-lag*), **дұғлы** (*du g-ly*) деп те атайды.

Таңба мен Ұран

Род	Подрод	Таңба	Ұран
Ұлы жуз		Ω	Неп
Канды		I кесеу, M шылбыр	Байтерек
Жалаир		E тарак	Бактияр, Кабылан
Дулат		O донгелек, Ө абак	Бактияр
	Сикым	I L +α	Сикым, Робек
	Жаныс	V	Жаныс, Толе
	Ботбай	+α	Ботбай, Самен
	Шымыр	Q	Шмыр, Койгельды
Албан		Q	Райымбек
Суан		Q	
Сарьгуйсын		Q	
Шапрашты		Y вай, тумар, Y	Карасай
Ошақты		△ тумар	

АРФЫН

Арғын

- Орта жүз руы
- Арғындар Кіші жүз жерінде де мекен еткен, ол жерлер: Қарақамыс, Шошқалы, Сарыкөл, Қойбағар көлдерінің төңірегі

- **БЕКБОЛАТ** – Қазақтың төл есімі. «Бек» (ел билеуші) және «Болат» (ауыспалы мағынада – берік, мықты, төзімді) сөздерінің бірігуінен құралған ныспы. Дүние есігін шыр етіп ашқан нәрестеге «Ел билеген мықты азамат болсын, көш бастаған серке болсын» деген ниетпен қойылатын есім. Бұл есім ел ішінде көбіне сәбилерге БОЛАТБЕК деп те қойылып жатады

- **ЖАМБЫЛ** – моңғол тілінде «қорған» деген мағына береді. Қазақ жаңа туған сәбиге бұл есімді «ертеңгі күні ата-анасының қорғаны, қамқоршысы, қараушысы болсын» деген ниетпен беретін болған. Абыз ақын Жамбыл Жабаевтың құрметіне де нәрестеге осы ныспыны ырымдап қойып жататындар бар. Ел ішінде сирек кездесетін есім.

- **Ертіс** (орыс. *Иртыш*)— Солтүстік Мұзды мұхит алабында жатқан өзен, Обь өзенінің сол жақ саласы.
- Қазақстан жерінде Шығыс Қазақстан, Павлодар облыстары арқылы ағады. Жалпы ұзындығы 4248 км, оның 1698 км-і Қазақстан жерінде. Су жиналатын алабы 1643 мың км².

- **Қарғалы** - Жайық алабындағы өзен.
- Ақтөбе облысының Алға ауданы жерімен ағады. Ұзындығы 114 км, су жиналатын алабы 5130 км².
- Қарғалы Жылантау етегіндегі бұлақтардан бастау алатын Қуағаш, Көкпекті өзендерінің қосылуынан пайда болған. Ақтөбе қаласы тұсында Елек өзеніне құяды.

- **Бақанас** - Балқаш алабындағы өзен.
- Шығыс Қазақстан облысы, Абай, Аягөз аудандары жерімен шөлейт белдем арқылы солтүстіктен оңтүстікке қарай ағып өтетін, Балқаш алабына жататын, Шыңғыстың мол сулы өзендерінің бірі. Ұзындығы 240 км, су жиналатын алабы 25 мың км².

Назарларыңызға рақмет